

AZ ÜNNEPI ÉVFORDULÓ ELÉ...

Először az 1990-es évek elején a Magyar Könyvtárosok Egyesületén (MKE) belül merült fel egy önálló egyházi könyvtári szekció létrehozásának gondolata, majd az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) egyházi könyvtárakért felelős munkatársa, Szelestei Nagy László javaslatára született meg egy munkaközösség ötlete. Az ötletből a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár vezetője, Bánhegyi Miksa, Szelestei Nagy László és több elszánt egyházi könyvtárban dolgozó kolléga összefogásának jóvoltából konkrét terv lett. 1994. március 8-án Kalocsán több mint 20 egyházi könyvtár képviselője elhatározta egy minden más szakmai szervezettől és felekezeti hovatartozástól független (ökumenikus) munkaközösség („Egyházi Könyvtárak Munkaközössége”) létrehozását, melynek minden magyarországi egyházi és felekezeti könyvtár a tagja lehetne. A munkaközösség céljait a résztvevők a következőkben határozták meg: az egyházi könyvtárosok folyamatos kapcsolattartásának biztosítása, információk áramoltatása és évenkénti egy-két napos találkozások, szakmai konferenciák megszervezése.

Az alakuló ülés 1994. november 8-án Budapesten, az OSZK-ban volt. Itt történt meg a szervezeti keretek kialakítása – az egyesület neve, az első alapszabály megszövegezése, tisztségviselők megválasztása – és a tevékenységi formák meghatározása. Az egyesület az Egyházi Könyvtárak Egyesülete nevet választotta. Az országos szervezet központja Budapesten az OSZK lett. Szellemi központjává a legrégebbi magyarországi könyvtár, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár vált, ez a könyvtár vállalta évekig az Egyesülés anyagi terheit és biztosította az ügyvitelt.

A könyvtár vezetője lett az egyesület első elnöke is. Az Egyesülésnek más hasonló szervezetekkel ellentétben nem könyvtárosok, hanem könyvtárak lettek a tagjai.

A következő közgyűlés 1995. november 7-én, ugyancsak Budapesten, az OSZK-ban ült

össze. Ez a közgyűlés hagyta jóvá az elnök, a titkár és az elnökség által végző formába öntött alapszabályt. Határozatot hozott egy lehetőség szerint évenként megjelenő Névtár, később tanulmányokkal, cikkekkel bővített Évkönyv elkészítéséről.

1995. december 19-én a Fővárosi Bíróság hivatalosan bejegyezte, nyilvántartásba vette az Egyházi Könyvtárak Egyesülését. [...]

Az 1990-es években különös tapasztalat volt, hogy hiába alkotják az egyik legősibb könyvtári csoportot, az egyházi könyvtárak története, különösen a 20. századi sorsa még a szakmabeliek számára sem igazán ismert. A díszes teremkönyvtárral bíró intézményeket ugyan sokan felkeresték turistaként, de hogy ezek egyféle szakkönyvtárként és nem múzeumként is működnek, szinte fel sem merült. A szakmabeliek megmagyarázhatatlan, inkább a muzeális gyűjteménynek köszönhető tisztelettel vagy az ismeretlen, titokzatosnak vélt intézménynek kijáró bizalmatlansággal méregetik ezeket az intézményeket, különösen a rendszerváltozást követő években. Az első feladat éppen ezért az volt, hogy megismertessék és elfogadtassák magunkat.

Napjainkra az egyházi könyvtárak „figyelemre, bólintásra becsültek” lettek a szak-

ma, az állami döntéshozó intézmények és talán a potenciális könyvtárhasználók előtt is. Nagy szerepe volt ebben az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének, amely ökumenikusan összefogta és a mai napig képviseli a magyar egyházi és felekezeti könyvtárakat. Önbecsülést adó és mások megbecsülését kiváltó eredmény, hogy az egyesületet társszervezetként fogadják a könyvtáros szakmai szervezetek, hogy „számolnak vele” a társadalmi-politikai döntéshozók, hogy hullámmódozó eredménnyel, de többször sikerült anyagi többlettámogatást szereznie az egyházi könyvtárak számára, hogy tagintézményei több országos programban vettek részt és maga is szervezett nemcsak egyházi könyvtárosok érdeklődésére számító szakmai napokat.

(Ásványi Ilona: *Az egyházi Könyvtárak Egyesülésének 15 éve különös tekintettel a 2004 és 2009 közötti időszakra. 15 éves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése.* - Pannonthalma : [EKE], 2009. 6. p. 53. p. (EKE – füzetek 1.)

„Merjük folytatni saját keresztutunkat”

Évek óta hagyomány az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában, hogy az egyházi év kiemelt időszakaiban, adventben és nagybőjtben közös elmélkedésre hívjuk az érdeklődőket, zenés-irodalmi műsor kíséretében. Az alkalmakon rövid lelki bevezető hangzik el, mely jó lehetőség az elcsendesedésre, gondolatébresztésre.

Örömteli visszajelzés, hogy néhány év elmúltával már nem férünk be a 120 ülőhelyesre bővített olvasóterembe, így a főiskola dísztermében tartjuk meg a rendezvényeket, ahol több százan részesei a műsornak. A nagy érdeklődés Székely János püspök úr, a Hittudományi Főiskola rektora bevezető elmélkedéseinek is köszönhető – itt nem csak az irodalmi műsorok, a mindennapi könyvtári munka is

tágabb perspektívákat kap, lelki támogatással.

Az idei nagybőjt virágvasárnapján „Így láttunk” címmel Szent-Gály Kata letisztult, egyszerű gondolatait, keresztúti imádságait hallhattuk *Durzák Anna*, a főiskola ny. beszédtechnika tanára tolmácsolásában. Liszt Ferenc és Tartini Stabat mater-ét, Kodály Zoltán és Händel nagybőjti műveit *Pálmai Árpád*, az Ars Musica szaktanára szólaltatta meg. Az intézmény tanárai nagy lelkesedéssel, érzékeny közreműködéssel végzik szolgálatu-

kat, több alkalommal a hallgatókat, kispapokat is bevonva.

Nem kétséges, imádság amit tőlük, általuk hallunk, de nem szobáik mélyén elmondott magánimák, hanem értünk, mindannyiunkért végzett fohászok és közösségi élmény – velünk együtt. Reményeink szerint jövőre is velük imádkozhatunk.

Szalai Katalin

*Esztergomi Hittudományi Főiskola
Könyvtára*

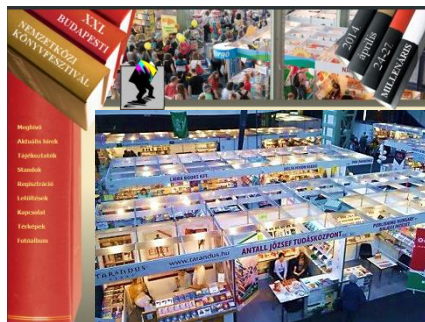
KÖNYVFESZTIVÁL – 2014

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál idén április 24. és 27. között zajlott a Millenárison. Kollégámmal egy pénteki esőnapon látogattunk ki a rendezvényre, talán épp a borongós időjárás volt az oka annak, hogy az első órákban csak néhány érdeklődő figyelte a programokat. Az előadotermek azonban hamarosan megteltek.

A fesztivál egyik központi témája az olvasásnépszerűsítés volt, magam az előadások közül a Tessloff-Babilon Kiadó és a McDonald's Magyarországi Étterem Hálózat Kft. tájékoztatóját választottam. A sok érdeklődőt vonzó, jó hangulatú beszélgetést Winkler Nóra moderálta, a résztvevők pedig: Gombos Péter, a Magyar Olvasástársaság elnöke, Pompör Zoltán, az Oktatásfejlesztési Intézet munkatársa, Arató László, a Magyar tanárok Egyesületének elnöke, Fehér Zsófia kaposvári könyvtáros, Babai Éva, a Tessloff-Babilon Kiadó ügyvezető igazgatója, Mán-Várhegyi Réka, író és szerkesztő, valamint Vadnai Ágnes, a

McDonald's kommunikációs vezetője voltak.

A résztvevők azzal kapcsolatban osztották meg elképzeléseiket, hogy a gyerekek körében hogyan szeretnék népszerűsíteni az olvasást. Ennek érdekében fogott össze a Tessloff-Babilon Kiadó és a McDonald's. A Happy Meal menühöz az eddigi játék helyett most egy könyvet ajánlanak 2014. március 1-től. A könyv a Mi micsoda sorozat Dóri és Marci nyomoz című kötete, amely egy gyerekeknek szóló, interaktív ismeretterjesztő kiadvány. Az ötlet eredetileg Skandináviából származik, először Svédországban valósították meg ezt a programot.

A Mi micsoda sorozat 24 évvel ezelőtt indult Magyarországon, akkoriban még 25000 példányban jelent meg egy-egy kötet. Napjainkban átlagban 3000 példányban adnak ki egy könyvet. Ehhez képest kicsit soknak tűnhet a Dóri és Marci nyomoz című könyv 260000-es példányszáma. A könyv szerzője Mán-Várhegyi Réka megemlítette, hogy ezzel a könyvvel egy időben jelent meg a novellásköte, mindössze 500 példányban. Elgondolkodtatók ezek az adatok.

A beszélgetésben szó esett a Takács Gyula Kaposvári Megyei és Városi Könyvtár akciójáról is, ami bejárta a világsajtót. A könyvtárosok olyan könyvekkel fénypépekkel, melyeknek borítóján arcképek találhatók. Fehér Zsófia könyvtáros elmondta, hogy még sok hasonló ötlete van az olvasásnépszerűsítésre, amelyeket szeretne is megvalósítani, reméljük sok sikerrel.

Tóth Beáta

*Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára*

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál programjában minden évben szerveznek a könyvszakma számára szakmai napot. A programok közül, aktualitása okán – a fesztivál hetére esett a Könyv és Szerzői Jog, valamint a Szellemi Tulajdon világnapja – kiemelkedett a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala és a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület szakmai konferenciája a digitális korszak szerzői jogi kihívásairól.

Ugyan a színvonalas konferencia egész nap tartott, sajnos csak a második beszélgetésen tudtam részt venni, amelynek címe: „Felveszi-e a szerzői jog a kesztyűt? Gyakorlati problémák és jogi válaszok” volt. A résztvevők a szerzői jogot napjainkban érő fő kihívásokról, különös tekintettel az írott művek felhasználásáról, valamint az ezek kezelését szolgáló gyakorlati

lehetőségekről, megoldási javaslatokról és jogalkotói válaszokról beszélgettek.

A beszélgetést dr. Grad-Gyenge Anikó (Károli Gáspár Egyetem Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékének tanszékvezető-helyettese, a ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért tanácsadója) moderálta, aki kérdéseit az alábbi

neves vendégeknek tehetette fel: dr. Szinger András főigazgató (Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület); Tófalvy Tamás főtitkár (Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete); Nagy Zsuzsanna főigazgató (Budapesti Corvinus Egyetem

Központi Könyvtára); dr. Lábódy Péter főosztályvezető-helyettes (SZTNH).

A moderátor kérdései között az alábbiak szerepeltek: mennyire terjedhet el a jövőben az úgynevezett felhő technológia, s hogy ennek mekkora lehet majd a szerepe

az irodalmi művek felhasználása terén. A kérdések továbbá arra irányultak, mennyire toldhatnak el a jövőben a határok a könyvkiadói tevékenységek és a könyvtári szolgáltatások között. Ez utóbbi felvétel egyik alapvető szempontja volt, hogy miként lehet sikeres üzleti modellt kiépíteni az elektronikus kölcsönzésre, illetve, hogy egyáltalán milyen technikai és egyéb feltételek mellett végezhetnének a könyvtárak elektronikus kölcsönzést a hatályos jogszabályok alapján.

A válaszok mind arra mutattak, hogy napjainkban a szerzői joggal szemben tá-

masztott kihívások legújabb korát éljük. A megfelelő jogi háttér kialakításához a piacnak, a könyvtáraknak és a törvényhozásnak egyaránt feladata, hogy párbeszédet folytasson a szakma további területeivel, és együtt jussanak konszenzusra.

Az írás az alábbi cikk alapján készült: <http://www.hamisitasellen.hu/2014/05/iker-es-volt-a-hent-sztnh-szakmai-programja-a-konyvfesztivalon/>

Tegzes Béla

Sapientia Szerzetesi Hittudományi

Főiskola Könyvtára

Bivio 2012.

Egy kisebb, három-négy munkatárssal működő könyvtár részéről tisztes vállalkozás az évkönyv. Különösen akkor, ha a folyamatos megjelentetés szándéka komoly.

Így az Evangélikus Országos Könyvtár, amely történetének legnehezebb korszakaiban egyetlen munkatárssal végezte munkáját, most érte el, hogy rendszernek szánt, önálló kiadvánnyal lépjen a nyilvánosság elé.

A 252 oldalas, nem csupán dokumentatív képanyaggal, hanem művészi grafikákkal is ellátott kötet némileg különbözik a szorosan vett könyvtári évkönyvtípustól. Ugyanis nem a könyvtári, könyvészeti szempontok dominálnak benne; inkább egyfajta íráscsokor ez, a történelem, különösen is az egyház- és művelődéstörténet, valamint az irodalom, külö-

nösen is a műfordítás és az esszé területéről. Szerzői zömükben olyan kutatók, akiket szakmai vagy személyes kapcsolatok fűznek az Evangélikus Országos Könyvtárhoz. Így maga az állomány inkább háttéranyagként, szolgáltatóként van jelen, s a bemutatkozáson kívül nem képez önálló témát.

Az evangélikus egyház- és művelődéstörténet – érthető módon – nagy helyet kap az évkönyvben. Egy dán teológus kapcsán impozáns körképet olvashatunk a romantika korának filozófiájáról és teológiájáról. A hazai lutheránusságról szólván feltűnő a fővárosi, illetve bányakerületi témák kizárólagossága, amely mögött praktikus szempontokat sejthet az olvasó. Más esetben a téma ugyan egyértelműen szép-irodalmi, de a lutheránus kötődés – feleke-

zeti-szociológiai oldalról – ekkor is egyértelmű.

Az evangélikus prioritás érvényesítése azonban nem jelent beszűkülést. Két tanulmány és egy könyvismertetés olvasható az ikon esztétikája és teológiája tárgyában, sőt Pannonia keresztyénség előtti, római vallástörténete is megjelenik az évkönyv lapjain. A finnségi (észti) és török műfordítások pedig már egy nemzeti – magyar – szempont érvényesülésére utalnak.

Összességében változatos, sőt vegyes a tartalom, de a szerkesztői koncepcióban, az egyes írások minőségében, valamint a formai kivitelben érzékelhető az egység. S remélhető, hogy a kiadói szándék egyhamar nem vall kudarcot: valóban egy sorozat indulásának lehettünk tanúi.

Az évkönyv bemutatására 2014. április 23-án került sor Budapesten, az Atlantisz Könyvszigeten.

Az átfogó ismertetést Kőszeghy Péter irodalomtörténész, a Balassi Kiadó tudományos igazgatója végezte, míg Reuss András teológus, egyetemi tanár, Ruzsa György, művészettörténész, egyetemi tanár, valamint Végh Dániel irodalomtörténész néhány kiegészítést fűzött az elhangzottakhoz.

A bemutatót a görögkatolikus Vatamány-kórus énekkel, Rakovszky István tanár versek felolvasásával, Horváth László Adrián grafikusművész néhány munkájának kihelyezésével gazdagította.

Az egy órás, családias hangulatú rendezvényen mintegy ötven meghívott volt jelen.

A kötet bibliográfiai adatai:

Mányoki János, Pintér Gábor (szerk): Bivio 2012. Tanulmányok az Evangélikus Országos Könyvtár műhelyéből, Evangélikus Országos Könyvtár, Budapest, 2012.

Mányoki János

Evangélikus Országos Könyvtár

SZÍNLAPOK A 17-18. SZÁZADBÓL

Időszaki kiállítás az egri Főegyházmegyei Könyvtárban

2014. május 8-tól szeptember 1-ig

Május 8-án nyílt meg könyvtárunk barokk termében, a Bibliotheca Eszterhazyában egy kiállítás, mely a színházi kultúra eddig a közvélemény számára alig ismert, kevésbé feltárt oldalát mutatja be, és melynek kurátora dr. Pintér Márta Zsuzsanna egyetemi docens, színház-és irodalomtörténész volt. A tárlat a magyar színházi kultúra, az iskolai színjátszás kezdeteibe enged bepillantást.

Az újkori Magyarországon állandó színjátszások hiányában a színház mindenki számára elérhető módja az iskolai színját-

zás volt. Az iskoladráma az ország szinte összes egyházi iskolájában elengedhetetlen kellékvé vált az erkölcsi nevelésnek, ugyanakkor a térítés, a propaganda eszköze is volt. A katolikus megújulás időszakában az Egyház saját hittételeit a szindarabokban is hirdette, a színház az ismeretterjesztésen kívül a hit megerősítését is szolgálta. A 18. századtól már azon szerzetesrendek is hatékony nevelési eszközként használták, amelyeknél kezdetben a színjátszás ellenkezett a rend szándékai-
val, vagy éppen nem tartoztak a tanító

rendek közé. Így a pálosok, minoriták és premonstreiek is tartottak színelőadásokat ugyanúgy, mint egyes leánynevelő intézetek. Az Egyház nyitottságát mutatja, hogy a vallásos történetek, drámák mellett mind a szerelmes, mind a komikus művek is megjelentek a színpadon.

Az első iskolai előadásra 1534-ben került sor, amit megközelítőleg 10 ezer beemutató követett. Az evangélikus tanintézményekben mintegy 500 darabot mutattak be. Népszerűek voltak a reformátusok és az unitáriusok előadásai is.

A színház sikerességének jó példája, hogy a jezsuita rend feloszlata után az előadások tovább folytatódtak a királyi iskolákban. A színjátszás során a diákok a közéletben való szereplésre is felkészültek, szónoki képességeik kifejlődtek, bátor fellépéssel könnyebben boldogultak a valódi élet színpadán. A latin, vagy más idegen nyelvű előadások a nyelvtanulást is hatékonyan segítették. A 18. században az iskolai színjátszás átalakul, a magyar nyelvű irodalom, az anyanyelvű kultúra terjesztője lesz.

Kiállításunk főszereplői a címlapok, melyek sokrétű funkciót láttak el. A szerző, a cím, a szereposztás, az előadás ideje, helye mellett a szöveget nem értők tar-

talmi tájékoztatása is fontos volt (már említettük, hogy az előadások nyelve – különösen eleinte – nem mindig volt magyar) legfőképpen az evangélikusoknál, akiknek színdarabjai rendszerint nyilvánosak voltak. A legtöbb iskolában egyházi és világi támogatók közös összefogásából jöhettek létre a díszes előadások.

Jellemzően a püspöki székhelyeken volt a legtöbb előadás, és ennek igen jó példája Eger. Az első színelőadás támogatója 1692-ben Fenessy György püspök volt. Elmondható, hogy a püspökök mindig bőkezű támogatói voltak a színjátszásnak. Noha 1773-ban a jezsuita rend feloszlataival Eger városában is megszűnt az iskolai színjátszás, Eszterházy Károly püspök olyan fontosnak tartotta ennek fennmaradását, hogy kezdeményezésére az Universitas épületében is épült színházterem.

A kiállított eredeti könyvekkel, színlapokkal, képekkel és leírásokkal a 17-18. századi egyházi iskolákban folyó nevelésnek egy színes, vidám, ugyanakkor nagyon fontos és elengedhetetlen kellékét szeretnénk bemutatni mind a szakmai közönség, mind a látogatók számára.

Pálos Zsófia Edit

Főegyházmegyei Könyvtár, Eger

SZOMSZÉDOLÁSOK

Május hónapban az EKE képviselőjében két közgyűlésen gyűjthettem tapasztalatokat a könyvtáros szervezetek működéséről, valamint szakmai megbeszélést folytattam dr. Szegő Ágnessel, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Könyvtárának vezetőjével.

2014. május 7. – Magyar Könyvtárosok Egyesületének közgyűlése az OSZK-ban.

Márciusi EKE-konferenciánk egyik célja a világi könyvtárosok megszólítása volt. Az MKE ebben támogató partnerként vett részt, a közgyűlésen Bakos Klá-

ra elnöksasszony is hangsúlyosan említette az EKE-vel való kapcsolattartást. A közgyűlési jelentések felvázolták az MKE szerteágazó érdekvédelmi és szakmai tevékenységét, amely az egyházi könyvtárosok munkáját is segíti. A 2014-2020-ra szóló könyvtári stratégia még nem készült el. (Sörény Edina, EMMI vezető tanácsos előadása a témáról az alábbi linken olvasható: <http://mke.info.hu/konyvtarvilag/2013/08/soreny-edina-vezeto-tanacsosnak-az-emmi-konyvtari-osztalya-munkatarsanak-eloadasa-a-va-ndorgyules-kisplenis-ulesen/729/>).

A nyitó előadások (Fekete Leticia, KIM és Boda Gáborné Köntös Nelli, ELTE – előadását ld. Hírlevelünkben) meggyőzően bizonyították, hogy az egyházi könyvtárak sem kerülhetik el a jövőben az önértékelési munkát. Erről a feladatról váci közgyűlésünkön Bálint Ágnes az egyházi könyvtárak szemszögéből tart előadást.

2014. május 15. – Informatikai és Könyvtári Szövetség közgyűlése az OSZK-ban.

A közgyűlés nyitó előadásának Holl András (MTA KIK) a „Könyvtár olvasójegy nélkül” jelképes címet adta. Holl a szabad hozzáférésű (Open Access) tartalmak szolgáltatása, keresése és megőrzése témák köré csoportosította az első sorban tudományos tartalmakra figyelő előadását. Egyre inkább igénylik az olvasók és a támogatók is (pl. PhD-disszertációk, OTKA), hogy a támogatott pénzekre alapuló kutatások eredményei, publikációi szabadon hozzáférhetőek legyenek. A tartalmak keresésében a teljes szövegű, metaadatokkal segített keresések a korszerűek. A hosszú távú megőrzés egyik alapja pedig egyelőre az, hogy a szövegek kereshető PDF-fájlokban legyenek. Hozzátehetnénk: nagy szervezeti, illetve intézményi háttér ajánlott, ahol biz-

tosítva lesz évtizedek múlva is a szerző és a szakember, aki az új technológiákat alkalmazva konvertálja a digitalizált tartalmakat. De sok a kérdőjel még, egyelőre a nyomtatott könyvet lehet a legjobban hosszú távon megőrizni. (Az előadás diái remélhetőleg megjelennek az IKSZ honlapján, és a felsorolt szervezetek, ajánlások, címek onnan letölthetőek lesznek.)

Dr. Fodor Péternek, az IKSZ elnökének jelentése nemcsak a szervezet működésének gazdagságát tárta fel, hanem meggyőzött arról is, hogy érdemes lenne az EKE minél több tagkönyvtárának bekapcsolódnia az országos programokba (ld. pl. az Összefogás; Országos Könyvtárügyi Konferencia).

Az IKSZ közgyűlését levezető alelnök, Ramháb Mária ismét tagja lett az NKA kuratóriumának. Tájékoztatása szerint a folyóiratok támogatása egyre inkább elmozdul az internetes megjelenítés irányába. Így pl. az IKSZ folyóirata, a Könyvtári Levelező/lap sem kapott idénre támogatást, maga a szervezet fogja állni a nyomdai költségeket. Reméljük, hogy az EKE tagkönyvtárai számára is fontos folyóirat papír alapon minél tovább megmaradhat. Külön köszönjük Fülöp Ágnesnek (főszerkesztő, KSH főigazgató) az egyházi könyvtárakra figyelő, eredményeinket publikáló támogatását.

2014. május 14. – Szakmai megbeszélés az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Könyvtárában.

ORSZÁGOS
RABBIKÉPZŐ-ZSIDÓ
EGYETEM

Dr. Szegő Ágnes, a könyvtár vezetője tájékoztatót az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Könyvtárában folyó hatalmas állományfeltáró-leltározó munkáról. A feladat nagyságát mutatja, hogy a feltárás során ma már meg lehet becsülni a könyvtár állományát: mintegy 200.000

könyv és bekötött kézirat, 200.000 folyóirat és 45.000 aprónyomtatvány, több ládányi kotta elhelyezését és feldolgozását kell elvégezni. A korszerű Data Matrix technikával kerülnek számítógépes nyilvántartásba a könyvek. A gyűjtemény katalogizálása után a budapesti könyvtár a világ tíz legfontosabb judaika-gyűjteményébe fog tartozni. A könyvtármentési projektet több hebraista, történész, könyvtáros és katekéta segítségével Nagy János Ádám mérnök, ill. Bartha Anita hebraista irányítja. Anyagi

forrásokat kell folyamatosan keresni nemcsak a projekt, hanem a könyvtár napi működéséhez is. Át kell alakítani az egyetemi munkát segítő olvasótermi rendet, működtetni kell az ALEPH-rendszert, létre kell hozni a honlapot stb. Szegő Ágnes a könyvtári munkában felhasználja az egyházi könyvtárakban kialakult informatikai, tárgyszavazási, raktározási gyakorlatot, számít az EKE segítségére és támogatására is.

Hubert Gabriella
elnök

SZERVEZETI ÖNÉRTÉKELÉS AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁBAN

A közsféra szervezeteihez hasonlóan a könyvtárakban is egyre gyakrabban merül fel az igény a szervezetek által nyújtott szolgáltatások értékelésére, hatékonyságának felmérésére és az eredmények összehasonlíthatóságára. A hazai könyvtárak önértékelésen alapuló értékelési rendszeréről, a *Minősített Könyvtár cím* és a *Könyvtári Minőségi Díj* adományozásáról szóló OKM rendelet 2010 márciusában jelent meg [1]. A rendelettel létrehozott díj váltotta fel az *Év könyvtára* díjat, amelyet az egykori OKM Könyvtári Osztálya és a könyvtáros szakmai szervezetek (Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Informatikai és Könyvtári Szövetség) kezdeményezésére 1996-ban hirdettek meg először, a korsze-

rű működési formákat, a minőségfejlesztési programok eredményeit alkalmazó, magas szintű könyvtári szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak elismerésére. [2]

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Szenátusa által 2007-ben elfogadott minőségfejlesztési programjában vállalta, hogy a minőségfejlesztési eljárásokat kiterjeszti valamennyi szervezeti egységére, így a könyvtárakra is. 2008-ban az Egyetemi Könyvtár vezetésével, az egyetem Minőségirányítási Bizottságának támogatásával alakult meg a *K21 Könyvtári minőségfejlesztési program*, melynek legfőbb célja a minőségmenedzsment modern eszköztárának – az intézményi stratégiához illeszkedő – alkalmazása és

meghonosítása az egyetemen működő könyvtárak napi gyakorlatában.

A projekt keretében elvégzett felmérések és helyzetértékelés alapján egyértelművé vált, hogy a korábbi, rendkívül széttagolt könyvtári szervezetet csak együttműködéssel és közös fellépéssel lehet új fejlődési pályára és az egyetem intézményfejlesztési tervében szereplő célok szolgálatába állítani. A könyvtári rendszer felülvizsgálatának és újraszabályozásának elsődleges célja az volt, hogy az egyetem oktatói és hallgatói, illetve a könyvtárakat használó közönség magasabb színvonalú szolgáltatásokat vehessen igénybe. A könyvtárak összefogása érdekében, az ELTE Szenátusának döntése nyomán 2009-ben megalakult az Egyetemi Könyvtári Szolgálat (EKSz), melyben jelenleg az egyetem 50 könyvtára vesz részt.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az egységes működés és szolgáltatáskínálat megteremtésének egyik legfontosabb eleme az alapos és valós önismeret, a szervezet adottságainak és eredményeinek számbavétele, valamint a lehetséges fejlesztési irányok meghatározása. Ennek érdekében az Európai Minőségirányítási Alapítvány (European Foundation for Quality Management – EFQM) Kiválóság Modellje, valamint a nemzeti és szakmai önértékelési minták (Közoktatás Minőségért Díj – KMD, Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer – KKÉK) alapján az EKSz 2009-ben saját önértékelési keretrendszert dolgozott ki, amelyet az egyetem könyvtári hálózatának szervezeti és működési sajátosságai tettek szükségessé. Az első szervezeti önértékelés előkészítése folyamán kiemelten fontos feladat volt a KKÉK újraértelmezése és a keretrend-

szer – a helyi igényeknek és feltételeknek megfelelő, intézmény specifikus – adaptációja. Az értékelők számára készített segédlet összeállításában a K21 projekt 10 munkatársa és egy külső szakértő vett részt.

Az EKSz 2010-es és 2013-as szervezeti önértékelése könyvtáranként külön-külön, önálló értékelő csoportokban történt. A csoportok számáról és összetételéről az értékelést megelőző előkészítési periódusban a projektvezetés döntött, az érintettek bevonásával. A TQM elveit szem előtt tartva, a K21 projekt mindig is nagy hangsúlyt fektetett a hálózat munkatársainak bevonására, az együttműködők körének kiszélesítésére. Ennek érdekében 2011 óta a tagkönyvtárak minőségügyi felelősöket delegálnak a programba, akik kulcsfontosságú szerepet játszanak a K21-ben kidolgozott, a minőségfejlesztésre vonatkozó tervek és intézkedések zökkenőmentes, a könyvtárak napi gyakorlatába történő átültetésében.

A résztvevők oktatását és felkészítését követően, az értékelés három szakaszban ment végbe. Az első fázis a résztvevők egyéni munkáját igényelte, mely során összegyűjtötték és áttanulmányozták a bizonyítékként felhasználható dokumentumokat, illetve kitöltötték az értékelőlapok megfelelő oldalát. Az értékelőlapok bizonyos oldalai az egyéni, míg mások a csoportos értékelés során tett megállapítások rögzítésére szolgáltak. Ezt követően az értékelőlapok csoportos megbeszélése volt a feladat, mely során az értékelők könyvtáranként egyeztetették az alkritériumokra vonatkozó egyéni megállapításokat (konszenzuskeresés) és bá értékszámot rendeltek az alkritériumhoz, illetve erősségeket és fejlesztési javaslatokat fogalmaztak

meg. A csoportmunkát független, külső moderátorok segítették, akik maguk is tagjai az EKSz minőségfejlesztési programjának. Az önértékelés harmadik szakasza a projektszintű intézkedési terv összeállítás volt, mely tartalmazta a fejlesztendő területeket, a tervezett intézkedéseket és prioritási sorrendjüket, a szükséges erőforrásokat, illetve a végrehajtásért felelős személyeket és határidőket.

A 2010-ben, majd 2013-ban elvégzett önértékelések tapasztalatai rámutattak, hogy a legnagyobb nehézséget a feladat elvégzésére fordítandó idő betervezése jelentette. Könyvtáranként átlagosan 50-60 óra volt az értékelés időigénye. Az önértékelés értékelésekor viszont, arra a kérdésre, hogy megérte-e, a könyvtárak egyértelműen pozitív választ adtak, ahogy azt az alábbi személyes vélemények is bizonyítják.

„Bizonyos dolgokra jobban odafigyel az ember, és talán tudatosabban igyekszik elvégezni a feladatokat. Jobban megismertük egymást, jobban összekovácsolódtunk.”

„Szembesített a hiányosságokkal, tudatosította azokat.”

„Mindenképpen hasznos volt szembesülni az elvárásokkal és számba venni, hogy mi hol tartunk!”

„Megtanultuk: terv nélkül egy lépést se!”

A K21 projekt és az önértékelés eredményeinek számbavételekor elsősorban az egységes irányelveket és törekvéseket, a közös, EKSz-szinten elfogadott minőségpolitikát, minőségcélokat, küldetésnyilatkozatot és jövőképet kell kiemelni. Az EKSz tagkönyvtárainak, közösen megfogalmazott küldetésnyilatkozata és jövőképe elsősorban az egyetemen folyó oktató és kutató munka támogatását hangsúlyozza, valamint az egyetem könyvtárainak együttműködését a felhasználóknak

nyújtott minőségi szolgáltatások létrehozásában. Az EKSz minőségpolitikai nyilatkozata a szervezet küldetésnyilatkozatával és jövőképével összhangban került kialakításra. A minőségpolitikára alapozva az EKSz tagkönyvtárai tíz elérendő minőségcélt tűztek ki, melyek középpontjában a felhasználók elégedettségének növelése, valamint a használói felmérések eredményeire alapozott hatékony és korszerű szolgáltatások fejlesztése áll. A minőségpolitika kiemeli, hogy mindezeket csak egy egységes szolgáltatásokat nyújtó könyvtári rendszer képes megvalósítani.

A projekt eredményeinek hasznosulását vizsgálva, ki kell emelni az EKSz dokumentációs rendszerében elért előrelépéseket is. Az önértékelés során előfordult, hogy a könyvtárak nem rendelkeztek azokkal a szükséges írásos bizonyítékokkal, amelyekkel alátámaszthaták volna a KKÉK-ben szereplő kérdésekre adott válaszait. Az EKSz dokumentációs rendszerének dinamikus és tervszerű kidolgozása az első szervezeti önértékelést követően kezdődött meg. A projektszintű intézkedési tervben megfogalmazott fejlesztési irányoknak megfelelően több alapvető dokumentum készült el és került bevezetésre. A megfelelő dokumentációs környezet kialakítása terén elért eredmények egyértelműen tükröződtek egyrészt a szervezet 2013-as önértékelése során, másrészt pedig – ami a legfontosabb – a napi gyakorlat szintjén is.

Az Egyetemi Könyvtári Szolgálat tagkönyvtáraiban elvégzett szervezeti önértékelések tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a TQM szemlélethez szorosan kötődő Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer alapján elkészített értékelés elképzelhetetlen a vezetők és a dolgozók a minőség iránti teljes elkötelezettsége

nélkül. Az együttműködés, az összehangolt team-munka új erőt teremt, a teljesítőképességnek új szintjét építi ki, amely magába foglalja a felelősségben és a sikerben való osztozást egyaránt. „Ha az önértékelést nemcsak a szervezet jelenlegi állapotának felmérésére, hanem a szervezet irányításába beépült rendszeres, átfogó menedzsmenteszközként alkalmazzák, a kiválóság eléréséhez vezetheti a szervezetet. Ezen túl tágabb értelemben pedig e modellek segíthetik megteremteni a lehe-

tőséget [...] a szakértelem és a jó munka elismerésének és támogatásának, valamint annak, hogy kialakuljon a szervezetekben és az egyéneknél a minőség, a környezet és a társadalom iránt érzett felelősség.” [3]

*Boda Gáborné dr. Köntös Nelli,
egyetemi tanársegéd
ELTE-BTK Könyvtár- és
Információtudományi Intézet
az ELTE EKSZ K21 Minőségfejlesztési
projekt munkatársa*

Irodalom

[1] 12/2010. (III. 11.) OKM rendelet – a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról. In: Magyar Közlöny 2010. 34. sz. p. 10172-10173.

[2] Nemzeti Erőforrás Minisztérium: Átadták az "Év Könyvtára 2009" címet. 2009. november 4. Elérhetősége: <http://www.nefmi.gov.hu/miniszterium/2009/atadtak-ev-konyvtara> (Letöltés: 2014. június 4.)

[3] BÁLINT Julianna: Minőség : Tanuljuk, tanítsuk, valósítsuk meg és fejlesszük tovább. Budapest : Terc, 2006. p. 9.

GUTENBERG-BIBLIA

GUTENBERG-BIBLIA TÖREDÉKET TALÁLTAK VÁCOTT

Pázmány-mű kötése rejtette a 42 soros Biblia fragmentumát – a Váci Egyházmegye tájékoztatása.

Huszoney darabból állt a Váci Egyházmegyei Könyvtár ősnymtatvány-állománya. Legalábbis ennyiről tudtak, amíg tavaly, egy restaurálás során, le nem bontották a Pázmány Péter Acta et decreta Synodi Dioecesanæ Strigoniensis (Pozsony, 1629) című kötet borítóját képező pergamenlapot, amelyet középkori kézirat-töredéknek véltek. Csakhogy Boros István tudományos főmunkatárs munkája révén bebizonyosodott, hogy a jó állapotban megmaradt lap nem más, mint Gu-

tenberg híres, úgynevezett 42 soros (oldalanként 42 sort tartalmazó, két hasábian szedett kötet) Bibliájának 2. kötetéből a 310. folio, amely a Jelenések könyvének első fejezeteit tartalmazza Szent Jeromos bevezetőjével. Ezzel – miután nemrég nemzetközi szakértők is megerősítették a lelet valódiságát – a 22. sorszámú ősnymtatvány-töredék lett a Váci Egyházmegyei Könyvtár legrégebbi nyomtatványa.

A könyvtár évente rendszeresen pályázik az NKA támogatására a könyvkötésre felhasznált kódexlapok kibontásához, illetve az őrzőkönyvek restaurálásához. A restaurálások és szakszerű feldolgozások során több esetben kiderült, hogy a középkori, kézzel írt pergamenlapnak vélt könyvborító nem az, hanem nyomtatvány. Így lett ez a Pázmány-kötet esetében is: 1629-ben éppúgy, mint 2013-ban kódexlapnak vélték azt a pergamen foliót, melylyel a könyvet a 17. században bekötötték. A restaurátor fogott gyanút, hogy ez nem kézirat, hanem nyomtatvány, s hogy talán Gutenberg 42 sorosából való.

Gutenberg érdeme, hogy művészi és szinte tökéletes „kódex-utánzatot” készített: találmányának célja éppen az volt, hogy a kódexmásolás, mint sokszorosítási eljárás nehézségeit a sajtóval megoldja – írja Boros István. A nyomdász 1454-55 körül készítette el a híres 42 soros Bibliáját, amelyből feltehetően 180 példány hagyta el Gutenberg sajtóját: 155 papírra és 25 pergamenre nyomtatott Biblia.

Ma a világon összesen 49 teljes vagy közel teljes példány található a kétkötetes

műből, valamint számos töredék. Magyarországon eddig négy fragmentum volt ismert: a Tudományos Akadémia papírtöredéke; továbbá az Országos Széchényi Könyvtár egy, és a Soproni Levéltár két pergamentöredéke. Ezekhez jött most a váci töredék, így összesen egy papír- és négy pergamentöredék van hazánkban.

A töredék azonosításában és valódiságának bizonyításában egy német és egy amerikai Gutenberg-kutató volt segítségemre – mondotta el Boros István. – A két tudós: Falk Eisermar (Berlin), a Gesamtkatalog der Wiegendrucke szerkesztője, valamint Eric White (Dallas, USA), a dallasi Bridwell Library kutatója, a 42 soros töredékek szakértője. White besorolása szerint a magyarországi fragmentumok az úgynevezett soproni csoportba tartoznak.

Boros István szerint a váci töredék is megerősíti a kutatóknak azt a feltevését, hogy Gutenberg 42 soros Bibliájának Magyarországra is el kellett jutnia – írja beszámolójában Magyar Bertalan.

Forrás: Magyar Kurír

<http://www.magyarkurir.hu/hirek/gutenberg-biblia-toredek-et-talaltak-vacott>

„KÖNYVBORÍTÓBA ZÁRT KINCSEK”

A Váci Egyházmegyei Könyvtár restaurálási eredményei

A Váci Egyházmegyei Könyvtár a Nemzeti Kulturális Alap támogatásának köszönhetően évről-évre folytatni tudja régi könyveinek restaurálását. A 2012/13-as pályázati évben az NKA Közgyűjteményi Szakkollégiuma által kiírt pályázatának segítségével újabb négy dokumentumot sikerült restaurálni. A restaurálás teljes költsége 865.000Ft volt, melyhez a NKA 700.000 Ft támogatást nyújtott, a

fennmaradó forráshiányt Dr. Beer Miklós megyéspüspök engedélyével a Váci Egyházmegye pótolta. A Váci Egyházmegyei Könyvtár Védett Gyűjteményének ismét négy értékes darabját választottuk ki.

1: Valerius Maximus: *Valerii Maximi dictorum et factorum memorabilium libri novem* [Venetiis?]; [in aedib. Aldi Romani?], [1502?] (Jelzet: 705.265)

2: Gonzalez, Antonius: *Vita sponsae Christi B.Rosae de S.Maria*

Coloniae: Apud Michaellem Bemenium, 1668. (Jelzet: 705.258)

3: Pázmány Péter: *Acta et Decreta Synodi Dioecesanæ Strigoniensis*.

Pozsony, 1629. (Jelzet: 705.125. RMK.II.454.)

4: *Regulae Societatis Jesu Dilingiae*: Apud Melchiorum Algeyer, [1604?] (Jelzet: 705.256)

A restaurálásra kiválasztott kötetek különlegessége, hogy mindegyik kötéstáblájában papír ill. pergamen kódextörödékek találhatók. Így az őrzőkönyvek fizikai állapotának megóvásán túl, újabb értékes fragmentumokkal gyarapodott könyvtárunk gyűjteménye.

A Váci Egyházmegyei Könyvtár állományából a feldolgozások, restaurálások során már korábban is több értékes kézirat, fragmentum került elő: így pl. a Holl Béla által publikált Ecsegi Kódexből, a legrégebbi magyar betlehemes; a Scheiber Sándor által közreadott héber kódextörödékek, vagy a Káldi-bibliai autográf kézirat-törödéke.

Így most is bízunk abban, hogy újabb értékes töredékeket találhatunk a restaurálások során. Reményeink beigazolódtak, amikor a Pázmány Péter munkájának kibontására került a sor, hiszen a kötéstáblából **Gutenberg 42 soros Bibliájának pergamenre nyomott példányából származó töredékre bukkantunk.** A fragmentum az Apokalipszis elejéről származik (310. pagina.). A kibontással – Gutenberg ezen munkájának – a Magyarországon ismert legnagyobb pergamen töredéke került napvilágra.

A könyvek restaurálását az ARS ALBA BT. végezte, Fehrentheil Henriette restaurátor vezetésével. A restaurátor műhely 2000 óta folyamatosan végez az egyházmegyei könyvtárban egyedi és csoportos állományvédelmi munkákat. A restaurálás során kibontott töredékekről digitális másolatok készültek, melyek nagyban megkönnyítik majd a fragmentum kutatásokat. A kötetek sok esetben kopottak, hiányosak, rongáltak voltak, szinte mindegyiknél jellemző volt a lapok elszíneződése, szakadozottsága így ezek javítására is sor került. A dokumentumok minden esetben teljes bontásra kerültek. A borítópergamenek leemelését követően az őrzőkönyvekre papírkötések kerültek, melyeken az eredeti pergamentörödékek másolatai láthatók, megőrizve ezzel a kötések egyediségét.

Gutenberg 1454-55 körül készítette el a híres 42 soros Bibliáját, amelyből feltehetően 180 példány hagyta el Gutenberg sajtóját: 155 papírra és 25 pergamenre nyomtatott Biblia.

Ma a világon összesen 49 teljes vagy közel teljes példány található a kétkötetes műből, valamint számos töredék. Magyarországon eddig négy fragmentum volt ismert: a Tudományos Akadémia papírtörödéke; továbbá az Országos Széchényi Könyvtár egy, és a Soproni Levéltár két pergamentörödéke. Ezekhez jött most a váci töredék, így összesen egy papír- és négy pergamentörödéke van hazánkban.

Varga-Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár

A Piarista Központi Könyvtár ősnymtatványainak és antikváinak feltárási munkálatai

A csaknem háromszáz éves pesti rendház könyvtára, akár más, nagy múltú egyházi gyűjtemény, sok régi, ritka nyomtatvánnyal rendelkezik. Állománya az idők folyamán sok változáson ment keresztül, s módszeres feltárása viszonylag későn, a 20. században kezdődött.

A könyvtár története Koltai András írásaiból ismerhető meg. Egy 1918-as tartományfőnöki rendelkezés előírta, hogy a vidéki rendházak muzeális értékű anyagát a budapesti székházba kell szállítani, rendezni és hozzáférhetővé tenni. A háború és Trianon miatt nehezen végrehajtható terv csak korlátozottan valósulhatott meg, mégis a húszas, harmincas években Friedreich Endre könyvtáros (+1952) több vidéki rendházból, így pl. Magyaróvárról, Tatáról, Kecskemétről, Vácról jelentős mennyiségű muzeális dokumentumot szállított a pesti központba, ahol a régi magyarországi nyomtatványokról az 1940-es években gépirásos jegyzékek sorát állította össze. A cédulakatalógus összeállításához Weiner Ferenc (+1971) kezdett hozzá az ötvenes években, majd az OSZK-ból Borsa Gedeon vette leltárba az akkor feltalálható ősnymtatványokat. (Ezekből 1970-ben 56-ot ismert az országos ősnymtatványkatalógus, a CIH).

A hetvenes években László Mihály könyvtáros (+1989) kiválogatta és elkülönítette az 1601 előtti (vagy csonkaságuk miatt annak vélt) nyomtatványokat, majd

[1.] kép

az OSZK úrlapjain rögzítette azok legfontosabb adatait. A 80-as években ugyanis az OSZK meghirdette az országos antikva-programot, célul tűzve ki az egyes gyűjtemények legrégibb anyagának egységes szempontok szerinti, a példányok egyedi sajátosságait is figyelembe vevő feltá-

rását (pl.: teljesség/hiányok, kötés, tulajdonosi és más bejegyzések, illusztrációk). Ehhez a munkához csatlakoztam 2002-ben, Vásárhelyi Judit megbízásából, Kállay Emil atya engedélyével.

Az első évben sikerült a korábbiakkal együtt 61 inkunábulumot azonosítanunk, köztük a könyvtár legrégibb ősnymtatványát, az impresszum nélküli strassburgi Bibliát (c. 1468/1470, GW 4208 Anm. 2), melyből az országban ez volt az első ismert példány s így még nincs CIH-száma. (Az ősnymtatványokról összefoglalás jelent meg a Borsa Gedeon köszöntésére készült Fata libelli című kötetben, 2003-ban.)

A későbbiekben további ősnymtatványokra találtunk. Legutóbb a kecskeméti rendházból származó, nagyrészt csonka antikvák között sikerült Szent Tamás Catena aureájának egy 1482-ben Velencében megjelent kiadását (CIH 3232) azonosítanunk. Ez az országban a harmadik ismert példány. Ezzel együtt ma a Piarista Központi Könyvtár 64 ősnymtatvány tulajdonosának mondhatja magát.

A 16. századból mintegy 800 kötetben kb. 950 nyomtatvány várt részletes feltá-

rásra az elmúlt években. A munkát nehezítette, hogy rendkívül sok a címlap nélküli, gyakran elől, hátul csonka példány. Emellett hiányoztak a meghatározáshoz szükséges kézikönyvek, és az első években az internetes adatbázisok használatára sem volt lehetőség. Ebben később sok esetben Péterffy Alexandra segítségével jutottunk eredményre, de digitalizált példányok hiányában maradtak még megoldatlan felvételek.

A részletes feltárás néhány olyan érdekességet eredményezett, amely nem maradhatott rejtve egy katalógusban. Ilyen Erhard Etzlaub mindeddig ismeretlen falinaptár-töredéke, amely egy 1513-as párizsi kiadvány kötéstáblájába volt ragasztva. Erről Velencei Katalin alapos tanulmányban állapította meg, hogy azt 1517-re nyomtatta Adam Dyon Nürnbergben. (Lásd a P. Vásárhelyi Judit tiszteletére 2010-ben megjelent kötetben.)

A kéziratos bejegyzések közül megemlítjük azt a középkori Minnelied-töredéket, amelynek első részét korábban Vizkelety András ismertette. A hetvenes években restaurált kötetből előkerült a második rész is, erről a könyvtárban CD készült. Magyar nyelvű népi imádság eddig nem ismert változatát jegyezték be egy latin nyelvű kötetbe a 18. században. Erre Erdélyi Zsuzsanna figyelmét hívtuk fel, aki a 60 éves Barna Gábor tiszteletére megjelent tanulmánykötetben ismertette.

A possessorok olvasatában nélkülözhetetlen volt Koltai András levéltárosunk segítsége. Ősnyomtatványaink nagy része olyan piarista atyák hagyatékából került a könyvtárba, mint Koppi Károly, Szepesi

Imre és Szentgyörgyi András. De került hozzánk Sátoraljaújhelyről három kötet I. Rákóczi György tulajdonából is. Legújabbán pedig Oláh Miklós könyvtárának egy darabja került elő Aranyszájú Szent János és Origenész egy-egy munkájával. A gróf Thurzó György nádor 1611-es bejegyzését is tartalmazó kötet, később a Debreceni rendházba került. (Magyar Könyvszemle 2013/4. sz.)

Az állomány összetételéről csak annyit mondhatunk, hogy szinte minden tudományágat képvisel, többségében latin vagy német nyelven, de feldolgoztuk a korszakba eső, kisebb számú magyar nyelvű vagy a történelmi Magyarország területén megjelent nyomtatványokat is. Közülük kiemeljük az országban unikumnak tekinthető Török császárok krónikáját (c. 1597/99; RMNY 842). Az állomány jelentős része restaurálásra szorul.

A feltárt, immár ezer fölötti leírás gépírásos lapokon, kötéslevonatokkal együtt a jelzetek rendjébe sorolva áll jelenleg 10 dossziéba fűzve. A többszemponútú keresést a megkezdett számítógépes feldolgozás fogja segíteni. Az ősnyomtatványok leírásai (rövidített példányadatokkal) a könyvtár online katalógusában és a MOKKA-R-ben már kereshetők.

Felmerült, hogy a mielőbbi közzététel érdekében – az eredeti tervtől eltérően – célszerű lenne az ősnyomtatványok katalógusát külön kiadni. Jelenleg ennek előkészítésén dolgozunk. Ehhez köszönettel vettük Rozsondai Marianne szíves segítségét a történelmi kötések leírásánál.

Klinda Mária
Piarista Központi Könyvtár

Képgjegyzék

[1.] Fridolin, Stephan: Schatzbehalter. Nürnberg : Koberger, 1491 (INC20)

Kulturális közfoglalkoztatottak a Római Katolikus Egyházi Gyűjteménynél

2013 novemberében indult el az országos kulturális közfoglalkoztatási program, amelynek keretében a Római Katolikus Egyházi Gyűjteménynél, valamint két másik, itt székhellyel rendelkező szervezetnél (Szent Erzsébet Út Alapítvány, Árpád-házi Szent Erzsébet Történelmi Társaság) összesen 6 főt foglalkoztattunk, mint partnerszervezet.

A programról 2013 tavaszán értesültünk, majd 2013. október végén kiderült: december 1-jével elindítják a féléves programot. A Nemzeti Művelődési Intézet koordinálásával a cél a helyi közösségek megerősítése és a kulturális feladatok ellátásának segítése volt. A kulturális közfoglalkoztatottak sok helyen olyan feladatokat láttak el, amelyekre ma a kistélepüléseken, különösen a hátrányos helyzetű kistélepüléseken nincs emberi erőforrás: művelődési ház és könyvtár nincs, az önkormányzatnál sem dolgozik kifejezetten közművelődési feladatokkal foglalkozó munkatárs. Máshol egy-egy konkrét feladathoz, például egy helyi kiadvány szerkesztéséhez, vagy egy múzeumpedagógiai program megszervezéséhez, lebonyolításához hiányzott a munkaerő. A programban résztvevő partnerszervezetek köre igen széles volt: önkormányzatok, közművelődési, kulturális feladatokat ellátó intézmények, egyházak, egyházi intézmények, civil szervezetek.

A Gyűjtemény Könyvtára számára fontos az a munka, amelyet ebben a fél évben

sikerült a fiatalok segítségével elvégezni. 2007-ben költöztünk át mai „otthonunkba”, a Szent Erzsébet Házba. A költözés, majd az ezt követő évek felújítási munkálatai (a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program; CBC HUSK 0901/1.3.1/0024 számú pályázat) lehetővé tették, hogy egy új könyvtári olvasóteremmel, információs

központtal várhassuk olvasóinkat, de a munkák akadályozták is könyvtári állományunk rendezését.

A pályázat lezárása után ez a szakmai munka is megkezdődhetett. 2013-ban már-

cus végétől először az olvasótermünkben lévő könyvek feldolgozására, revíziójára, került sor. A polcokon lévő könyveket egyenként kézbe vettük, a leltári számmal nem rendelkezőket beletároltuk. A Corvinában bibliográfiai leírást készítettünk. A már beletárolt könyveket ellenőriztük, van-e leírás róla a rendszerben, szükség esetén pótoltuk. Ha volt, akkor hiányosság vagy hiba esetén kiegészítettük, javítottuk. Minden esetben a példányreklámban javítani kellett a vonalkódot, a lelőhelyet. Ellenőriztük a kölcsönzési adatokat: példánytípust, a kölcsönzési típust, az állandó és aktuális lelőhelyet, a teremkódot. A dupla példányokat kiemeltük, a raktárban elkülönítve helyeztük el. Áttértünk az olvasók számítógépes nyilvántartására, kölcsönzésre, immár teljes egészében. Az olvasóteremben 7350

könyv található, amelyek így már kölcsönözhetőek lettek. Az ellenőrzött könyvekről katalóguscédulát írtunk.

A 6 kulturális közfoglalkoztatott ebbe a munkába (a raktár rendezésébe, dokumentumok nyilvántartásba vételébe, feldolgozásába) kapcsolódott be. Az öt hónap alatt, melyet nálunk töltöttek, 1893 szépirodalmi könyvnek határozták meg a Cutter-számát, illetve végezték el a könyvek betűrendes raktározását. Szakkönyveinkből 3711-t láttak el raktári jelzettel, majd ennek megfelelően sorrendbe helyezték őket. 1963 idegen nyelvű könyvről készítettek listát, amely egyelőre külön katalógusként is használható, és további 75 leltározatlan idegen nyelvű könyvről készítettek táblázatot. 53 leltározatlan duplum kiadványt vettek listába.

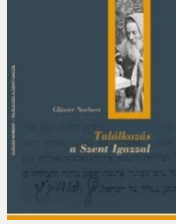
Az elmúlt évben beszállítottunk egy külső raktárból közel 800 kötetet. Ennek kb. ¼-ét, valamivel több, mint 200 kötetet tesz ki Boros Vilma művészettörténész és Harangi László író hagyatéka, melynek

egy részét kéziratok adják. Ennek az állománynak a szétválogatásában, feldolgozásában és elhelyezésében is segítettek a fiatalok.

Ez a munka felbecsülhetetlen, ugyanakkor még nem fejeződött be. Az előttünk álló feladatok elvégzésénél továbbra is számíthatunk „munkatársainkra”, mint kiderült: 2014 nyarán folytatódik a kulturális közfoglalkoztatási program. Feladatuk lesz a még dobozokban lévő könyvek feldolgozása, raktári rendbe helyezése: leltározott – leltározatlan, szépirodalmi könyvek – szakkönyvek, magyar nyelvű – idegen nyelvű könyvek szétválogatása. Szeretnénk, ha az állomány fontos részét képező régi könyvek revíziója, nyilvántartásba vétele, feldolgozása, elkezdődne a segítségükkel.

Ezúton is köszönjük a munkájukat, és számíthatunk a további segítségükre.

*Kőszeginé Tóth Judit és Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény
(Sárospatak)*

ÚJDONSÁG		ÚJDONSÁG	
	Kovács Ábrahám (szerk.)		Glässer Norbert
	Vallási pluralizmus, vallások közötti párbeszéd és kortárs ideológiák : magyar protestáns teológiai kitekintések		Találkozás a Szent Igazzal : a magyar nyelvű orthodox zsidó sajtó cádik-képe 1891-1944
	Kálvin Kiadó		Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék
	Budapest, 2013		Szeged, 2014

„LUNCH & LEARNING”

szeminárium a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban

Felhasználói szemináriumra hívta az EBSCO adatbázis-szolgáltató az érdeklődőket a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár fogadótermébe június 11-én. A vendéglátó intézmény nevében Dippold Péter, a könyvtár igazgatója köszöntötte a megjelenőket – kiemelve, sokadik alkalommal találkoznak az EBSCO használói és fejlesztői, azaz jól kialakított és jól működő gyakorlatról van szó.

A rendezvény elnevezése – „Lunch & learning” – nemcsak a szünetben az EBSCO munkatársai által felszolgált szendvicsekre utalt, hanem a kötetlen légkörre, amit vendéglátóink biztosítottak.

Dippold Pétert követően a magyarul kitűnően beszélő Jan Luprich mutatta be az előadókat.

Vojislav Milovanovic értékesítési igazgató angol nyelvű előadásában az EBSCO-val kapcsolatos tényekről, fejleményekről beszélt, statisztikai számokat is ismertetve. Őt követően ismét Jan Luprich vette át a szót, bemutatva az EBSCO adatbázisait, illetve beszélt a folyóiratok tudományos színvonalával kapcsolatos kérdésekről, illetve arról, hogy az EBSCO nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az általa szolgáltatott folyóiratok megfeleljenek a tudományosság kritériumainak. Jelenleg 45 magyar nyelvű folyóirat talál-

ható az EBSCO adatbázisaiban, ezek számát szeretnék növelni.

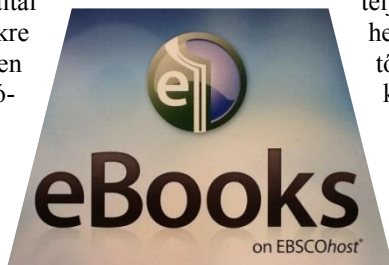
Alexi Anna az e-könyvekkel kapcsolatos kérdésekről tájékoztatta a megjelenteket. Sok gyakorlati információval szolgált mind az e-könyvek használatával, mind megvásárlásuk feltételeivel kapcsolatban. Az

EBSCO elektronikus könyveinek megvásárlására többféle konstrukció létezik. A könyvtárosok a regisztráció után jelszóval használható vásárlási katalógusban pedig olyan széles körű tájékoztatást kaphatnak az egyes könyvekről, hogy gyakorlatilag a teljes könyvek anyaga elérhető, ami alapján eldönthető, szüksége van-e a könyvtárnak az adott dokumentumra.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Szociológiai Gyűjteményének osztályvezetője, Karbach Erika a

könyvtár EBSCO-val kapcsolatos tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal, illetve igen részletesen számolt be fejleményeiről, a könyvtári Corvina Opac adatbázis-kereső felületként való használatáról.

Az utolsó előadást – ismét angol nyelven – Dalibor Parac, az EBSCO Discovery Service adatbázisának fejlesztője tartotta, az EBSCO fejlesztési terveiről. Számos elképzelésről és új lehetőségéről beszélt, hangsúlyozva, a felhasználók tapasztalatai és tanácsai alapján hozzák meg a döntéseket.

A résztvevők igen sok hasznosítható információt kaptak a rendezvényen, és amint a Dippold Péter igazgató a bevezetőjében elmondta, valóban példaértékű,

ahogyan az EBSCO ápolja a felhasználókkal való kapcsolatát.

Flier Gergely

*Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára*

FELEBARÁT VAGY EMBERTÁRS

Bibliafordítások és használatuk a mai Magyarországon

Könyvajánló

Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon címmel rendeztek konferenciát 2013. április 2–3. között a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán (KRE-HTK). A konferencia létrehozásában

együttműködött a KRE-HTK, a KRE Bölcsészettudományi Karán működő Hermeneutikai Kutatóközpont és a Magyar Bibliatársulat; mindenki a maga sajátos szempontjaival igyekezett gazdagítani az eseményt.

A konferencia célja a mai Magyarországon használatban lévő bibliafordítások áttekintése és a különböző felekezetek bibliahasználati szokásainak és szempontrendszeinek megismerése volt. A szervezők arra törekedtek, hogy az egyes bibliafordításokat olyanok mutassák be, akik vagy egy felekezet, vagy a bibliafordítás elkészítőinek és kiadóinak képviselőitében hitelt érdemlő módon tudtak megszólalni a témában.

A KRE-HTK és Zsengellér József dékán sajátos szempontja a szervezésben nyilvánvalóan teológiai volt, vagyis olyan kérdések napirendre tűzését és tisztázását kérte, amelyekben fény derülhet az egyes bibliafordítások elkészítésének teológiai-egyháztörténeti indítékaira, valamint azokra a nyelvi-exegetikai megoldásokra, ame-

lyek a bibliafordítást annak idején egyedivé és jelentőssé tették. Fabiny Tibornak, a Hermeneutikai Kutatóközpont vezetőjének más hangsúlyai voltak: a hatástörténettel foglalkozó irodalmárként a vizsgált bibliafordítások recepciótörténetére és

a bibliaolvasó-, használó közösségek igényeire összpontosított. Pecsuk Ottó a bibliatársulatot képviselve arra törekedett, hogy a felkért előadók jóvoltából jobban megismerhessük a magyar nyelven napjainkban közkézen forgó bibliafordítások szakmai, fordításméleti hátterét.

A konferencia előadásainak anyagát a szervezők tanulmánykötetbe szervezték, amely három kiadó kiadásában (Luther Kiadó, Kálvin Kiadó, Hermeneutikai Kutatóközpont), közülük a Luther Kiadó gondozásában látott napvilágot, hogy a bibliafordítások iránt érdeklődő olvasók is megismerkedhessenek a konferencián felvetett fontos fordításméleti, hermeneutikai kérdésekkel.

A kötet bibliográfiai adatai:

Fabiny Tibor, Pecsuk Ottó, Zsengellér József (szerk): *Felebarát vagy embertárs* : Bibliafordítások és használatuk a mai Magyarországon, Luther Kiadó, Kálvin Kiadó, Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány, Budapest, 2014

a szerk.

Odo Casel: Az Egyház misztériuma

Könyvajánló

Hosszú várakozás után hiánypótló mű megjelentetésével ajándékozta meg olvasóit a Szent István Társulat „A lelki élet mesterei” sorozata. Odo Casel bencés teológus, tudós liturgikus műve még a II. Vatikáni Zsinat előtt keletkezett (1961-ben), jóllehet annak előkészítője, azt megelőző próféciája volt. Casel annak a Maria-Laach-i bencés kolostornak volt szerzetese, amely neve összefonódott a liturgikus mozgalommal, a liturgikus megújulással. Papi életének és teológiai munkálkodásának középpontjában Krisztus titka állt és az Egyház, amely szétválaszthatatlan, amely Krisztus titokzatos teste (Corpus Christi Mysticum). A kifejezés Szent Pál lig megy vissza, aki az Egyházra alkalmazza, ám később mintha leszűkülött volna az Eucharisziára vonatkoztatva. XII. Piusz pápa Mystici Corporis enciklikájával, amely húsz évvel korábban, 1943-ban szintén a zsinat prelúdiuma volt, utat nyitott a biblikus és ókeresztény irodalomtörténeti kutatásoknak, amelyek a Lumen gentium megújult (communióra épülő) egyházképéhez vezettek el.

Odo Casel művében elsősorban a Szentírásra és az egyházatyákra támaszkodik, meg a liturgiára, közérthetően fogalmaz, mégis mély teológiát közvetít. Sokan állítják: a zsinat Liturgikus Konstitúciójának előfutára, aki nyitott a más vallások értékei és a keresztény ökumené irányában, ugyanakkor teljes mértékben hű a kétezres éves Egyház hagyományához, nem merev, szűklátókörű tradicionalista.

Annak ellenére, hogy Pannonhalmán a bencés atyák körében ismert volt Casel teológiája és lelkesége, többen fordítottak

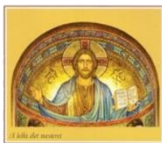
is műveiből, magyarul sajnos eddig csak Csanád Béla Misztérium és megújulás című főiskolai jegyzete jelent meg Casel szellemiségéről. Nagy mulasztást tesz jóvá ez a kötet, hogy a magyar olvasók is első kézből, tőle magától kapják összegyűjtött írásai kincsestárát.

Nádasi Alfonz OSB tanár – kiváló nyelvész, patológus, zenész, Kodály gyóntatója – fordítására

rendtársa, Somorjai Ádám OSB figyelt fel és kitartóan szorgalmazta annak kiadását (Szopkó Márk szöveggondozása nyomán).

Mindenképpen érdemes elolvasni Theophora Schneider bencés nővér kissé hosszú előszavát (aki a szerző műveit nagy hozzáértéssel rendezte), amely útmutató lehet Casel teológiájához. Aztán egy korszerű, hiteles, meggyőző egyház-tant kapunk ajándékba, amelyről az utószóban bencés rendtársa, Burkhard Neunheuser ... méltató szavaiban Romano Guardinit idézve állítja: „az Egyház felébredt a lelkekben.” Sőt: utat nyitott az Ecclesia orans – az imádkozó Egyház előtt. Casel könyve segít a liturgikus év megértésében is, pl. Laetare vasárnapi elmélkedésében ezt írja: „Igen, énekelhetek neki (az Egyháznak) az »örömet« a nagybőjt közepén. De a menyasszony egyes tagjai még útban vannak a szent városhoz. Sok vizsga készíti elő őket...” (277. oldal).

Casel könyve nem hiányozhat a papságra készülők, a teológusok, a liturgiával komolyan foglalkozók könyvtárából! Szép fehér, keménytáblás könyv, címlapján a

Odo Casel

*Az Egyház
misztériuma*

Maria Laach-i bencés apátsági templom Krisztus-mozaikja. Forgatása elmélyíti bennünk Anyaszentegyházunk hitét, szeretetét, istentiszteleti szolgálatát.

forrás: Magyar Kurír

A könyv bibliográfiai adatai:

Casel, Odo: Az Egyház misztériuma. A lelki élet mesterei, Szent István Társulat, Budapest, 2014.

ÖRÖKZÖLD

Ebben a rovatban olyan írásokat adunk közre, amelyek ugyan nem napjainkban íródtak, de a könyvtáros szakma számára örökre aktuálisak maradnak.

...a katolikus egyházi könyvtárak könyvanyagának igazán jelentékeny részét a teológiai könyvet teszik. Van-e ezeknek értékük a szorosan vett teológiai stúdiumon kívül? ... A teológiai jellegű munkákról ma is sokan gondolják, hogy „kevésbé olvasottak” és ezek a szó lebecsülő értelmében „középkoriassá” teszik az egyházi könyvtárakat.

Nem akarom itt fejtegetni, hogy a teológia újabb fellendülése mennyi értéket, kincset fedezett fel „középkorias” írók elporosodott munkáiban. A teológiai műveknek sokkal univerzálisabb tudományos jelentőségük van. A teológia lényegénél fogva világnézettudomány, művelői a legrégibb múlttól máig legelső feladatuknak tartják, hogy meghatározzák az ember helyét, célját a világmindenségben, állást foglaljanak a „honnan, hova?” nagy kérdésében, egyúttal kutassák a feleletet a „miként” kérdésére is a felismert cél felé vezető eszközök tanulmányozásával. A teológiának így szükségképpen foglalkoznia kell a mindennapi élet problémáival is, szükségszerűen állást kell foglalnia szellemi áramlatokat, gazdasági behatásokat, politikai rendszereket illetően: röviden, az egész korszellem tükröződni fog a teológusok műveiben. Áll ez a teoretikus művekre éppúgy, mint az úgynevezett praktikus teológiát, erkölccsant, hitazonoklatot stb. tárgyaló művekre. A teológusok munkái jórésztükben nagyszerű eszközei annak,

hogy behatoljunk elmúlt korok gondolkodásmódjába, megismerjük annak a legnagyobb emberi problémákat illető értékeléseit éppúgy, mint ahogy megismerjük a néplélek legkülönbözőbb megnyilvánulásait, a lélektani reagálások módjait az említett nagy problémákra: vagyis ezek a művek eszközei és forrásai a szellemtörténetnek. A teológiai irodalmat, néhány igen szerény kezdettől áttekintve, nem kutatta át senki ebből a szempontból.

Bizonyos, hogy a feladat megoldása nehéz munkát jelent, mert a történészi iskolázottság mellett bőséges teológiai ismeretet is kíván, de hiszem, hogy a munka nagyon megérné a fáradságot. Ebben a munkában igen jó segítőink lehetnének a katolikus egyházi könyvtárak, a szellemiség történeti megnyilvánulásai iránt érdeklődőknek vidéken is, az ország minden részében megannyi alkalmat adnak a kutatásra. Mindenképpen kíváncsi vagyok, ha az egyházi könyvtárakat birtokló testületek is inkább ráeszmélnének erre a közvetlenül kezük ügyébe eső feladatra. ...

Az egyházi könyvtárat anyagának a szakteológia és az általános tudományos munka szolgálatában való értékesítésénél igen fontos kérdés, mennyiben hozzáférhető ez az anyag. Az egyházmegyei és püspöki könyvtárak általában a tudományos közkönyvtárak mintájára a hozzájuk forduló közönségnek rendelkezésére állanak. A többi egyházi

könyvtárakat ugyan elsősorban azon testület tagjainak használatára szánták, amelyek a könyvtárakat fenntartják, de bármely komoly kutató mindenütt megértést és segítséget találhat a könyvtárak részéről.

A jóindulat mellett, amellyel tudományos munkára az egyházi könyvtárakat fenntartó testületeik rendelkezésre bocsátják, sokkal fontosabb kérdés az, hogy a könyvanyag mennyire van felhasználható állapotban, azaz áttekinthető-e, katalogizált-e? Ezen a téren megelégedéssel látjuk azt, hogy egyházi könyvtárainknak általában véve nemcsak van katalógusuk, hanem főként a nagyobb könyvtárakban jól használható katalógusok állnak rendelkezésre. Különböző katalógizálás körül is sok buzgalom tapasztalható. Elavult katalógusokat többhelyütt igyekeznek felfrissíteni, kisebb könyvtárak átrendezésekkel kapcsolatban új katalógusok készítésén fáradoznak. Az általában tapasztalható jóakarat mellett azonban nem mindenütt található megfelelő szakismeret: így elég sok munka nem hozza meg a maga teljes gyümölcsét. Szükséges volna bizony, hogy az egyházi könyvtárak éppen egyesületünk munkájába erőteljesen bekapcsolódva, a könyvtárosok szakképzéséről nagyobb mértékben gondoskodnának.

Egy szót még a katolikus könyvtárak gyarapodásáról. A mai nehéz gazdasági viszonyokat az egyházi könyvtárak különösképp érzik. Fenntartóik erejükhöz mérten igyekeznek ugyan a könyvtárak fejlesztéséről gondoskodni, de elég csekély összegek azok, amelyek erre a célra rendelkezésre állanak. Még eléggé elfogadhatóan gondoskodnak a tanítórendek mind központi, mind

rendházi könyvtáraik szisztematikus fejlesztéséről.

Az egyházi könyvtárak egy része elhunyt egyháziak könyvhagyatékaiból is gyarapszik. ezekben a hagyatékokban gyakran szép és értékes speciális gyűjteményeket találunk, persze elég sok könyv aztán csak a könyvtár duplum-állományát duzzasztja. A hagyatékokat sokhelyütt válogatás nélkül sorozták be a könyvtárak anyagába. Ezen a téren is tapasztalunk öröndetes változásokat: több egyházi könyvtár az ily módon szerzett gyarapodást alaposan átrostálja és a fölösleges könyvanyagot más könyvtáraknak bocsátja közhasznú rendelkezésre, például a tanítórendek központi könyvtárai iskoláik könyvtárait gyarapítják az azokban felhasználható hagyatéki könyvanyaggal.

A könyvtárak gyarapításánál éppúgy, mint a könyvanyag hozzáférhetővé tételénél a könyvtárosok buzgalma mellett igen nagy szerepe van a szakképzettségüknek. A könyvtárhoz értő könyvtáros nagyon sokat érhet el munkájával: szakértő fáradozását a könyvtárakat fenntartó testületek, de egyes könyvtárak mecénásai is a könyvtár ügye iránt fokozódó érdeklődéssel, de a könyvtár fejlesztésére szánt anyagi eszközök nagyobb mértékben való rendelkezésre bocsátásával is honorálják. Probatum est! Az egyházi könyvtárak tudományos értékesítése, anyaguk megismertetése, sokszor szinte felfedezése, organikus továbbfejlesztése a legnagyobb mértékben függ a könyvtárosok szakképzettségétől. Az ezen a téren mutató hiányok pótlása kell, hogy a legsürgősebb feladata legyen az egyházi könyvtárak fenntartóinak.

Varga Ottó: *A régi egyházi könyvtárak* in: Magyar Könyvszemle, 1937. (LXI.) 15-18 (passim)

100 éve született Demeter István

emlékkiállítás a sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjteményben

100 éve született Demeter István címmel nyílt emlékkiállítás 2014. május 29-én a sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjteményben.

Demeter István, sajószentpéteri plébános Jászapáti határában egy tanyán született, 1914-ben. Édesapja az orosz frontról nem tért haza, édesanyját négyévesen vesztette el. A korai árvaság terhét egész életében hordozta. 1938-ban szentelték pappá, majd ezután tábori lelkész lett a 2. világháborúban. 1959-től haláláig Sajószentpéter plébánosa volt, ahol pezsgő szellemi élet alakult ki körülötte. Baráti szálak fűzték Feledy Gyulához, Csohány Kálmánhoz, Kass Jánoshoz, Kondor Bélához, akivel a sajószentpéteri templomot is kifestették. Élete színes világát kénytelen volt saját magának kialakítania: kisebb gyermekként színelőadásokat szervezett, majd később verseket és könyvkritikákat írt, amelyeket a Vigília, az Új Kor, később az Új Ember és a miskolci Napjaink jelentetett meg.

Demeter Istvánt, amellet, hogy plébános volt, sokan főleg íróként és költőként ismerik, pedig életének utolsó két évtizedében közel 26 000 képzőművészeti alkotást készített és hagyott az utókorra. Ebből az életműből ma már csak 6000 db létezik, ezek közül 5000-et őriz a sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény. A művek nagy része rossz minőségű papírra, egyáltalán nem hagyományos eszközökkel készült: lehetett az stencilpapír, melynek a színén püspöki körlevél érkezett vagy bor, mely bordó színt hagyott. A halála előtt összecsomagolt képeire ezt írta: „Vagy a muzeológusoknak, vagy az egereknek.”

A kiállítás megtekinthető 2015. március 30-ig, vasárnap kivételével minden nap 10-17 óráig Sárospatakon, a Szent Erzsébet Házban.

Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény
(Sárospatak)

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2014. június 12.

Kiadja: Egyházi Könyvtárak Egyesülése **Szerkesztő:** Török Beáta
Tördelte: Tegzes Béla **E-mail:** biblio@sapientia.hu **Telefon:** 1-486-4421